

هیئت‌های تشخیص و زنجیره‌ای از مسائل کوچک

هیئت‌های تشخیص مطالبات سازمان تامین اجتماعی همان گونه که در قانون تاکید شده، از مراجع اصلی حق خواهی کارفرمایان است. خوشبختانه در سال های گذشته اتفاقات خوبی رخ داده که اثرات آن را می‌توان در کارکرد وراندمان هیئت‌های تشخیص مطالبات‌مشاهد کرد. هیئت‌ها نظم و انضباط لازم را پیدا کرده‌اند، طول دوره و فرایند رسیدگی به پرونده‌ها کاهش پیدا کرده و این تحول اساسی در رسیدگی‌ها که سابق بر این به ضرر کارفرمایان و سازمان تامین اجتماعی بود، گلابه‌مندی‌های آن‌ها را کمتر کرده است. در موضوع هیئت‌های نظارت، یکی از مهم‌ترین مسائلی که همیشه جای خالی آن احساس می‌شد، ساماندهی و به‌نظم درآوردن فرایندها در هر دو هیئت بدوی و تجدیدنظر بود که خوشبختانه با تهیه چک لیست، نظارت بر هیئت‌ها افزایش یافته است. یکی از مسائلی که در افزایش میزان رضایتمندی از عملکرد هیئت‌ها موثر واقع شد، ایفای نقش جدی تشکل‌ها در هیئت‌ها بود. در سال های اخیر با پیگیری‌هایی که انجام شد، علاوه بر اتاق‌های بازرگانی و اصناف، اتاق‌های تعاون نیز به‌عنوان ضلع سوم در جلسات مستمر هیئت‌ها حضور یافته‌اند و همین موضوع راه را باز کرده که دیگر تشکل‌های کارفرمایی نیز وارد جلسات شوند. خوشبختانه سازمان تامین اجتماعی از حضور تشکل‌های چندگانه کارفرمایی دفاع می‌کند که از چند نظر اهمیت دارد. در درجه اول، تشکل‌ها و انجمن‌ها به‌عنوان نماینده در جلسات حضور می‌یابند که طبیعتا اطلاعات آن‌ها از صنف مربوطه بالاست و این کمک می‌کند اطلاعات دقیق‌تری به هیئت‌ها منتقل شود و رسیدگی‌ها با دقت بالاتر در کمترین زمان ممکن صورت گیرد. موضوع دیگری که در پرنرگ شدن تعامل و ارتباط طرفین موثر بوده، تغییر نگاه اعضای حاضر در هیئت‌هاست. در گذشته شاهد بودیم که تاکید صرف بر این بود که انشای آرا بر اساس بخش نامه‌های سازمان تامین اجتماعی صورت گیرد. معنای ضمنی آن تاکید این بود که نمایندگان کارفرما، کارگر و قوه‌قضائیه نقش چندانی در دفاع و رسیدگی درست و اصولی ندارند. خوشبختانه دو معاونت بیمه‌ای و فرهنگی و اجتماعی، آموزش اعضای هیئت‌ها را در دستورکار قرار دادند تا در فرایند رسیدگی به پرونده‌ها به گونه‌ای عمل شود که نظر و رای غالب متعلق به نماینده وزارت کار یا تامین اجتماعی نباشد و دیگر اعضا هم امکان دفاع و استدلال داشته باشند. مهم‌ترین اتفاق سال‌های اخیر را نیز باید همین برابری نقش تمام اعضای هیئت‌ها دانست که اثرات آن را بر کل فرایندهای می‌توان ملاحظه کرد. در آموزش‌ها تاکید می‌شود که اعضای هیئت‌ها در زمان تشکیل جلسات مستقل هستند و تشخیص و انشای رای آن‌ها باید براساس مستندات و مدارک متقن و فارغ از پست و جایگاه سازمانی یا اتکا به بخش نامه‌ها و دستورالعمل‌ها باشد. این تغییر سمت‌وسوی نگاه‌ها و پرهیز از بخشی‌نگری، کمک زیادی کرده که تعامل و ارتباط سازمان تامین اجتماعی و حوزه کارفرمایی بهبود یابد. در گذشته تشکل‌های کارفرمایی از اینکه اعضای هیئت‌ها به‌صورت دقیق اسناد و مدارک آن‌ها را بررسی نمی‌کنند یا زمان کافی به آن‌ها برای عرضه اسناد و مستندات داده نمی‌شود، گلهمند بودند. این زنجیره مسائل کوچک باعث می‌شدند که فاصله میان سازمان تامین اجتماعی و کارفرمایان به مرور بیشتر شود و علیه هیئت‌ها هم جبهه‌گیری خاصی شکل بگیرد. خوشبختانه با جدیتی که سازمان تامین اجتماعی از خود نشان داده، امروزه دیگر هیچ کدام از این مسائل مطرح نیست و کارفرمایان هم ابایی از این ندارند که دربارہ سازمان تامین اجتماعی بابت برنامه‌های اصلاحی‌اش در هیئت‌ها، زبان تشکر را به کار گیرند. با این حال هنوز هم باید مسیر اصلاح و بهبود فرایندها در هیئت‌ها را با قدرت پیگیری کرد به‌خصوص با آموزش‌های فراگیر و برنامه‌ریزی شده‌به، به‌روزشدن دانش تخصصی اعضای هیئت‌ها و بالاتر رفتن قدرت تجزیه و تحلیل آن‌ها باید کمک کرد.

مدیرکل دفتر امور فرهنگی کارفرمایان سازمان تامین اجتماعی

اختیاراتی که به سرپرست تامین اجتماعی تفویض شد

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با صدور نامه‌ای خطاب به سرپرست سازمان تامین اجتماعی، هفت مسئولیت جدید را به او تفویض اختیار کرد. محمد شریعتمداری گفته، هدفش از این کار، تسریع و تسهیل فرایندها، تمرکززدایی و جلوگیری از تراکم کار در وزارت کار، پیشگیری از اطاله دادرسی و... است. تعیین نماینده وزارت کار در هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر، تشخیص مطالبات، اختیار صدور احکام نصب و عزل معاونان و مدیران استانی و هیئت‌مدیره شرکت‌ها (به استثنای شستا) و نیز انتصاب اعضای هیئت‌های تخلفات اداری سازمان تامین اجتماعی از جمله مسئولیت‌های جدید محمدحسن زدا، سرپرست سازمان تامین اجتماعی است.

۰۲ | کتبی‌نو

خبرها ونظرهای تامین اجتماعی

نخستین همایش دبیران و اعضای هیئت‌های تشخیص مطالبات سازمان تامین اجتماعی برگزار شد

هم‌فکری برای آرای عادلانه

و آموزش‌های تخصصی، کارفرمایان از عملکرد هیئت‌های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی راضی‌تر شده‌اند.

با همه این‌ها بعد از ۴۳ سال از تصویب قانون تامین اجتماعی، دبیران و اعضای هیئت‌های تشخیص مطالبات و برخی مسئولان دیوان عدالت اداری، آخر هفته گذشته در همایشی تخصصی گردهم آمدند تا هم عملکرد هیئت‌های تشخیص مطالبات را زیر ذره‌بین ببرند و هم با هم‌فکری و اشتراک دیدگاه‌ها، راه‌حل‌هایی برای مسائل و مشکلات آن‌ها بیابند. اتفاقی تقریباً بی‌سابقه که بانی آن معاونت بیمه‌ای و اداره کل حقوقی سازمان تامین اجتماعی بود و دستورکار آن نیز هم‌فکری، مشورت و رایزنی جمعی در باره شیوه‌های نگارش آرای هیئت‌های تشخیص مطالبات بود تا موارد نقض آن‌ها در دیوان کمتر شود.

اعتراض، آن را در مجمعی به نام هیئت بدوی تشخیص مطالبات مطرح کند. هیئتی که رای آن «شبه‌قضایی» است و در ترکیب آن، نمایندگان دولت، کارگران، کارفرمایان و سازمان تامین اجتماعی حضور دارند. گرچه مواد ۴۳ تا ۴۵ قانون تامین اجتماعی در باره هیئت‌ها صحبت کرده، آیین‌نامه آن‌ها ۱۹ سال بعد به تصویب رسیده و در این مدت هم نحوه عملکردشان زیر شدیدترین نقدها به‌خصوص از جانب کارفرمایان بوده است. فرایندهای رسیدگی طولانی بودند و در اکثر موارد نیز دیوان عدالت اداری ورود و سرنوشت پرونده‌ها را تعیین می‌کرد. با اقداماتی که سازمان تامین اجتماعی در سال‌های گذشته انجام داده، گفته می‌شود آرای صادره دیگر مثل سابق در ابعاد شکلی و ماهیتی ایراددار نیستند و اوضاع قدری بهبود یافته است. به‌خصوص با الکترونیکی‌شدن فرایند ابلاغ احکام

براساس قانون تامین اجتماعی، همه کارفرمایان موظف‌اند حق بیمه کارگرانی که در کارگاه‌ها و پنگاه‌های اقتصادی‌شان کار می‌کنند را حداکثر تا آخرین روز ماه بعد به سازمان تامین اجتماعی پرداخت کنند و این سازمان هم باید حداکثر تا شش ماه از تاریخ دریافت لیست حق بیمه، به دفاتر و اسناد کارفرمایان رسیدگی کند و اگر هم کارفرمایی از ارسال مدارک خودداری کند، سازمان تامین اجتماعی این حق را دارد که حق بیمه‌ها را ااسا تعیین و از کارفرما مطالبه کند. حال چنانچه کارفرمایی نسبت به میزان حق بیمه و خسارت تعیین‌شده از طرف سازمان تامین اجتماعی اعتراض داشته باشد، به مدت ۳۰ روز بعد از تاریخ ابلاغ بدهی‌اش مهلت دارد اعتراض خود را به‌صورت کتبی به سازمان تامین اجتماعی تسلیم کند و این سازمان هم موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه پس از دریافت

سرپرست سازمان تامین اجتماعی تاکید کرد

اعتراض حق کارفرماست، نه لطف‌ما!

«اگر می‌خواهیم سازمانی منصف و مردمدار باشیم و اعتماد عمومی را جلب و سرمایه اجتماعی را تقویت کنیم، باید به حقوق کارفرمایان احترام بگذاریم.» سرپرست سازمان تامین اجتماعی با اشاره به ضرورت دقیق بودن تشریفات ابلاغ در هیئت‌های تشخیص مطالبات، گفت: «آرایی که در هیئت‌های بدوی تامین اجتماعی صادر می‌شوند باید به‌صورت اصولی به کارفرمایان ابلاغ شود. خوشبختانه با الکترونیکی‌شدن فرایندها، شیوه ابلاغ‌ها بهبود یافته، اما هنوز این نیاز احساس می‌شود که با ان‌رزی بیشتری بر کارایی ابلاغ احکام تمرکز کنیم.»

شفافیت از دیگر اصولی بود که سرپرست تامین اجتماعی رعایت آن‌ها را در هیئت‌های تشخیص مطالبات، یادآور شد. زدا در این باره گفت: «آرایی که صادر می‌شود باید شفاف و دارای حداقل امکان تفسیرپذیری باشد. البته این مشکل در کل کشور عمومیت دارد و بسیاری از قوانینی که به‌تصویب می‌رسند با تفسیرهای متفاوت و گاه متناقضی همراه می‌شوند و هدف اصلی قانون‌گذار را زایل می‌کنند که در این زمینه لازم است دانش حقوقی‌مان را بالا ببریم تا عملکرد هیئت‌های تشخیص که مرجعی شبه‌قضایی هستند، ارتقا یابد.» سرپرست سازمان تامین اجتماعی در ادامه بر ضرورت توجه هیئت‌ها به مستندات قانونی کارفرمایان و رعایت استقلال عمل در رسیدگی به فرایندهای قضایی و صدور رای اشاره کرد و گفت: «اعضای هیئت‌های تشخیص در زمان رسیدگی به‌مثابه انسان‌هایی مستقل هستند که باید قضاوت کنند و این بدان معناست که اعضای هیئت‌ها در زمان رسیدگی، کارمند سازمان تامین اجتماعی نیستند و در زمان حضور در هیئت‌ها باید مستقل از جایگاه سازمانی، رای دهند که اگر این مسائل را رعایت کنیم، اعتراضات کمتر می‌شود و اعتماد عمومی نیز جلب خواهد شد.»

سرپرست سازمان تامین اجتماعی با بیان اینکه هیئت‌های تشخیص مطالبات این سازمان، دستیابی کارفرمایان به حق و حقوقشان را تسهیل می‌کنند، گفت: «ما معتقدیم هیئت‌های تشخیص، پل ارتباطی میان کارفرمایان و سازمان تامین اجتماعی هستند، باید این نکته را بپذیریم و قبول کنیم که اعتراض، حق کارفرماست و نه لطف سازمان تامین اجتماعی.» محمد حسن زدا اظهارکرد: «کارفرما حق دارد و اگر مایل باشد از حق قانونی خود استفاده کند، باید به نظر آن‌ها احترام گذاشت و لازم است تشریفات دادرسی منصفانه در هیئت‌ها رعایت شود.» وی از جمله اصول دادرسی منصفانه را نوع نگاه به کارفرمایان دانست و گفت: «نحوه برخورد با کارفرمایان بسیار مهم است و اگر کارفرمایی به هیئت‌های تشخیص مطالبات مراجعه می‌کند، باید احساس کند به خانه ام خود وارد شده و بناست از حق و حقوق قانونی خود دفاع کند.» وی تکریم کارفرمایان در هیئت‌ها را زمینه‌ساز اصلاح تلقی عمومی از سازمان تامین اجتماعی ارزیابی کرد و گفت:

معاون قضایی دیوان عدالت اداری تشریح کرد

استانداردهای دادرسی منصفانه

معاون قضایی در امور کار و تامین اجتماعی دیوان عدالت اداری در همایش دبیران و اعضای هیئت‌های تشخیص مطالبات سازمان تامین اجتماعی گفت: «مدیرعامل فقید سازمان تامین اجتماعی یاداش خدمات صادقانه و دلسوزانه خود در این سازمان را با درگذشت شهادت‌گونه گرفت، اما دوره مدیریت ایشان دوره‌ای طلایی در رعایت قانون و تعامل سازنده این سازمان با دیوان عدالت اداری بود.» حجت الاسلام والمسلمین رحیم باقری در این همایش، آرای هیئت‌های تشخیص مطالبات را از موضوعات مهم در دیوان عدالت اداری خواند و گفت: «آرایی که در هیئت‌ها صادر می‌شود علاوه بر اینکه در سرنوشت کارفرمایان اثرگذار است، برای سازمان تامین اجتماعی نیز که نهادی بیمه‌ای و متکی به درآمد‌های حق بیمه است، اهمیت فراوانی دارد.» وی با بیان اینکه آرای هیئت‌ها در گذشته محل مناقشات زیادی بوده، افزود: «کارفرمایان و مراجعه‌کنندگان در گذشته نسبت به آرای هیئت‌ها اعتراضاتی داشتند به‌خصوص انتظار دارند که رسیدگی به پرونده‌های هیئت‌ها با دقت بیشتری انجام شود تا شبه‌قضایی بودن این مراجع محرز شود. خوشبختانه با مذاکرات و رایزنی‌هایی که با مدیرعامل فقید سازمان تامین اجتماعی صورت گرفت، این زمینه فراهم شد که با هدف کاستن از شکایات مرتبط با سازمان تامین اجتماعی در دیوان عدالت اداری، قضات دیوان و اعضای هیئت‌های تشخیص با اشتراک دیدگاه‌ها و نظرات متقابل، کیفیت فرایندهای صدور آرا را بهبود ببخشند.» حجت الاسلام والمسلمین باقری با اشاره به اصل ۱۵۹ قانون اساسی، گفت: «مرجع تظلمات در کشور قوه‌قضائیه و دادگستری و مرجع قانون‌گذاری نیز قوه مقننه است. اما به لحاظ گستردگی شکایات و تظلمات، قانون‌گذار اجازه داده در بدنه

دستگاه‌های اجرایی، مراجع شبه‌قضایی تشکیل شوند که هم‌اینک تعداد آن‌ها به ۷۹ هیئت و کمیسیون رسیده است.» معاون قضایی در امور کار و تامین اجتماعی دیوان عدالت اداری با بیان اینکه مرجع رسیدگی به شکایات از هیئت‌های شبه‌قضایی، محاکم دادگستری و دیوان عدالت اداری هستند، گفت: «مراجع شبه‌قضایی طبق قانون باید تشریفات و استانداردهای مربوط به دادرسی منصفانه را رعایت کنند که به‌نظر می‌رسد در این زمینه تقایمی وجود دارد و لازم است در این زمینه برای تمام واحدها و محاکم شبه‌قضایی، آیین دادرسی واحدی تدوین شود که امیدواریم این مشکل به‌زودی مرتفع شود.» وی کار مراجع شبه‌قضایی را قضایی دانست و گفت: «دیوان عدالت اداری اقدامات و زحمات اعضای هیئت‌های تشخیص مطالبات سازمان تامین اجتماعی را ملاحظه می‌کند و قدردان زحمات آن‌هاست، اما لازم است برای سامان دهی بهتر به امور و صدور آرای متقن و مستند، سازمان تامین اجتماعی و دیوان عدالت اداری همکاری و هم‌فکری بیشتری نشان دهند.»

مدیر کل وصول حق بیمه سازمان تامین اجتماعی: بکوشیم حق به حقدار برسد

کارفرمایان و مواردی مانند سوابق بیمه‌ای نیز در زمره حق الناس قرار می‌گیرند، بنابراین لازم است در فرایندهای صدور رای در هیئت‌های تشخیص به ابعاد متعدد پیدا و پنهان موضوع مورد مناقشه با نهایت دقت رسیدگی شود و صدور رای نهایی نیز با بی‌طرفی کامل و رعایت اصل انصاف صورت گیرد.» قریب با اشاره به اهمیت الکترونیکی‌شدن فعالیت هیئت‌های تشخیص مطالبات، گفت: «در گذشته سازمان تامین اجتماعی با اتاق‌های بازرگانی، اصناف، تعاون، مجمع امور صنفی و... اختلافات اساسی در باره شیوه‌های ابلاغ احکام داشت، اما با اجرای نهضت آی‌تی در واحدهای اجرایی، امروز باید ادعا کرد از حجم مشکلات کاسته شده و اعتماد عمومی به سازمان تامین اجتماعی در حال احیاست.»

سرلوحه کار خود قرار دهند تا انشای رای به‌درستی صورت گیرد و حق به حقدار برسد.» مدیرکل درآمد حق بیمه سازمان تامین اجتماعی صدور رای در هیئت‌های بدوی و تجدیدنظر تشخیص مطالبات را حساس و دشوار توصیف کرد و یادآور شد: «در هیئت‌ها به‌طور متوسط

روزانه ۸ پرونده بررسی می‌شود که نشان‌دهنده کوشش‌های چشمگیر، اما دشوار اعضای هیئت‌هاست.» وی با بیان اینکه اموال و دارایی‌های سازمان تامین اجتماعی متعلق به کارگران و حق الناس است، افزود: «نباید فراموش کنیم اموال

مطالبات حاضر می‌شوند، دربارہ کیفیت و نحوه رسیدگی به پرونده‌های آن‌ها به‌صورت الکترونیکی نظرسنجی خواهد شد.» وی عدالت‌محوری را از جمله اصول اساسی دانست که به گفته او، هیئت‌های تشخیص مطالبات باید آن را سرلوحه کارهای خود قرار دهند. قریب تصریح کرد:

«اعضای هیئت‌های تشخیص وقتی در جلسات رسیدگی شرکت می‌کنند، فارغ از اینکه نماینده سازمان، کارفرمایان، کارگران یا قوه‌قضائیه هستند، باید به‌دور از تعصبات در جلسات شرکت کنند و همواره عدالت را